Plusgroep op zaterdag

Krakende hersens, filosoferen en een *modeshow met krantenpapier*

Foto: Jorrit 't Hoen

Op zaterdag hebben kinderen feestjes, of voetbal, of een middag bij de scouting. Maar de kinderen die naar het Phi Science Lab komen, laten dat gerust schieten. 'We doen alleen maar leuke dingen. Mijn humeur op school veranderde ervan!' *door Marrigje de Bok*

Foto: Jorrit t Hoen

Het is zaterdagmiddag en het sneeuwt. Op straat houden kinderen een sneeuwbalgevecht. Maar binnen, in een ruim en hoog lokaal van een oude school zijn vier kinderen, twee jongens, twee meisjes, aan het werk. Een kopje thee erbij, een koekje of een stukje appel. Ieder een klein eigen white board om opdrachten te maken. Ze komen hier elke zaterdag, drie uur lang, om te werken en te leren in de plusgroep Phi Science Lab van Marsha Tap.

Juf Marsha tekent een driehoek op het grote white board. 'We gaan de symmetrieas zoeken. Dat is een moeilijk woord, maar het is gewoon de lijn waarlangs je een figuur dubbel zou kunnen vouwen en dan zijn de twee helften precies gelijk...'

'Ohhh!' roept Yente verheugd, 'Ik snap het al!'

'Goed zo, welke as zie je?'

'Gewoon, vanuit de punt naar de overkant. En dat drie keer.'

Teun mag op het bord de assen van een vierkant komen tekenen. Hij ziet ze alle vier: horizontaal, verticaal en diagonaal. Marsha deelt een blad uit waar nog meer vormen op staan. Een vijfhoek, een cirkel, een plusteken, een zesster, een parallellogram. Snel gaan ze aan de slag, met liniaal en potlood tekenen ze alle assen in de vormen. De cirkel wordt helemaal zwart, als ze hebben ontdekt hoeveel assen die heeft, het parallellogram blijft leeg.

Marsha Tap werkte jarenlang op een basisschool in Amsterdam en zette daar ook een plusklas op. In 2010 werd ze docente op de Day a Week School, een plusgroep voor één dag per week voor scholen in Amsterdam die zich daarbij hebben aangesloten.

'Ik vind het werken met hoogbegaafde kinderen heel erg leuk, vooral omdat ik zoveel van hen leer. Ik vatte al snel het plan op om hier mijn full-time werk van maken.' Ze wist dat er veel vraag is naar uitdagend onderwijs en dat het ouders vaak frustreert dat scholen niet méér doen voor hoogbegaafden. 'Als er zoveel kinderen zijn die een leuke plusgroep willen, dan wil ik daar graag voor zorgen. Het blijkt nu ook duidelijk dat ik in een behoefte voorzie.'

Voor de zomervakantie van 2011 maakte ze haar plannen voor het Phi Science Lab bekend. In september kon ze met zeven kinderen starten. Nu zijn er elf kinderen, verdeeld over twee groepen op de zaterdag.

Blijkbaar is het noch voor ouders noch voor de kinderen een bezwaar hun zaterdag hieraan te besteden. Marsha: 'Ze zijn allemaal heel enthousiast en ze zien het niet als school. Ze komen vrolijk binnen, we hebben het gezellig en werken hard en ze gaan weer vrolijk naar huis.'

Een reeks bij het Phi Lab bestaat uit twintig keer. Marsha houdt een kennismakingsgesprek met de ouders en het kind, de ouders mogen een keer meedoen aan een open lab en Marsha maakt een eindverslag. Ze hanteert, voor beide kanten, een proeftijd van twee keer. Een IQ test is niet nodig. Met de intake en proefperiode kan ze goed zien of het Phi Science Lab geschikt is voor het betreffende kind.

Twinkelende ogen

De vier kinderen van de middaggroep, Yente, Bente, Teun en Joost, komen van verschillende scholen en hebben elkaar bij het Phi Science Lab leren kennen. Ze gaan rustig met elkaar om, er heerst een sfeer van vertrouwen en herkenning. Er wordt lekker veel gelachen. Ze durven zich te uiten, dat is vooral zichtbaar bij het tweede onderdeel van vandaag: filosoferen. Ze hebben een tekening gemaakt over vriendschap, vandaag praten ze daarover. Vrienden hebben is handig, vrienden kun je vertrouwen, vrienden kunnen je steunen... En als je ruzie maakt? Ruzie hoort bij vriendschap, daar zijn ze het over eens. 'Het verstevigt de band tussen vrienden,' merkt Yente op.

De volgende opdracht is een pittig wiskundevraagstuk. Marsha schrijft een reeks van vijf getallen op. 'De bedoeling is om steeds het nieuwe getal bij het vorige op te tellen.' Ze doet er een paar voor. 'En nu gaan we een reeks zoeken waarvan de uitkomst

Orthomanueel therapeut

Yente is tien en zit in groep zeven. Ze vertelt: 'Mama en papa wisten al dat ik hoogbegaafd ben en dat ik daar niet de verdiepingsstof voor kreeg. Ze dachten dat het Phi Lab wel wat voor mij was. Ik vond het eerst verschrikkelijk, op zaterdag naar school! Maar toen ben ik een keer gegaan en ontdekte ik hoe leuk het was! Op school vind ik het soms zo saai dat ik het slecht ga doen. Hier moet ik echt goed denken en doen we alleen maar leuke dingen. Mijn humeur op school veranderde ervan. Het gaat nu beter op school, ik krijg extra werk en ik zit in een plusgroep.'

Ze deed een IQ test toen ze negen was. 'Ik had zelf niet echt gemerkt dat ik slimmer was dan anderen. Ik vind dat hoogbegaafd zijn inhoudt dat je snel dingen in je opneemt. Er zijn heus kinderen in de klas die beter kunnen rekenen dan ik. Hoogbegaafden maken ook fouten! Het is niet zo dat alles al hier zit (wijst op haar hoofd). Het moet daar nog wel komen. Dat gaat alleen veel sneller.'

Wat ze later wil worden? 'Nou, dat klinkt heel vaag uit de mond van een kind: orthomanueel therapeut! Ik ben daar geweest omdat mijn rug scheef stond. Na de behandeling voelde ik me echt zweven en ik dacht "wow, dit wil ik ook kunnen!"'

Performale en verbale score

'Joost is officieel niet hoogbegaafd, maar ondervindt er wel de nadelen van,' vertelt zijn moeder. Hij is elf en zit in groep zeven. 'In groep vier was hij vaak ziek, klaagde over buikpijn en had geen zin in school. Die buikpijn kwam gewoon omdat het niet lekker ging op school, hij had te weinig uitdaging.' Zijn ouders lieten hem testen. Daaruit bleek een verschil tussen de performale en verbale score. 'En hij scoorde net onder de 130 en daardoor kan hij niet naar een speciale school voor hoogbegaafden. We hebben overwogen om te versnellen, maar daar was hij sociaal niet aan toe.'

Via twitter vond de moeder van Joost het Phi Science Lab. Joost is er vanaf het begin bij. 'Ik vind hem vrolijker thuis, hij heeft bijna geen baaldagen voor school meer en hij durft zich makkelijker te uiten. Hij heeft geleerd dat het niet erg of raar is dat hij anders denkt dan anderen. Hij zegt nu ook zelf hardop dat hij hoogbegaafd is. Hij zit absoluut beter in zijn vel.'

honderd is.' Ze gaan aan de slag. Proberen wat, tellen op, maken een getal groter of kleiner en ja, de eerste oplossing wordt gevonden: 20-20-40-60-100.

'Mooi! Nu gaan we niet meer zomaar proberen, maar leg ik de formule uit.'

Met 2a + 3b = 100 gaan ze opnieuw aan de slag.

Bente zegt zacht: 'juf, ik zie het niet.' 'Dat geeft niks,' zegt Marsha 'dan kom ik je even helpen.' Ze legt het nog een keer uit, maakt nog een keer een som. Teun luistert mee, hij vindt het ook moeilijk.

Deze opdracht is een voorbeeld van wat Marsha op haar website de 'zone van de naaste ontwikkeling' noemt. 'Ze hebben hulp nodig om het te snappen, en moeten zich flink inzetten. Als ze het dan door hebben, is dat winst. Dan zie ik ineens die twinkelende ogen, dan weet ik, "het is gelukt!"´.

Marsha onderhoudt contact met de scholen waar de kinderen vandaan komen. 'Als ik iets kan betekenen op school, doe ik dat graag. Mijn rol is dan altijd oplossingsgericht.' Ouders kunnen bij haar terecht met vragen over school. Zo gaf ze de ouders van een meisje in haar groep het advies haar te laten versnellen. Dat is aangekaart op school en inmiddels ook gerealiseerd.

Ze ziet dat de kinderen genieten van het Phi Science Lab en er wel bij varen. Het lijkt een positief effect te hebben op sommige problemen: een jongen die buikpijnklachten had voelt zich beter, kinderen die vastzitten op school of het niet meer leuk vinden snappen nu beter wat er aan de hand is en ondernemen stappen, uiteraard met hun ouders, om de situatie te veranderen of verbeteren.

'Van een onderzoek op de Day a Week School weet ik dat één zo'n dag helpt om de rest van de week beter te functioneren. Door de uitdaging draaien de hersenen op volle toeren, zo wordt het hoofd eindelijk eens moe en daardoor ook rustiger. Dat is één van de effecten.'

Geiten op een brommer

Marsha laat een foto uit de krant zien. Twee mannen op een brommer, de achterste heeft twee geiten op schoot. 'Laat het creatief denken maar werken en bedenk een verhaal bij de foto. 'Waar komen die mannen vandaan? Waarom nemen ze die geiten mee?' Ze schrijven hun verhaaltjes op hun white board.

Marsha gebruikt de theorie van Sternberg: ze bespreekt met elk kind of het sterk is in analytisch, creatief of praktisch denken. 'Bij de opdrachten kijken we welke soort we gebruikt hebben. De kinderen weten wat hun sterke kant is en welke ze nog verder kunnen ontwikkelen.'

Ze doen nog een spelletje voor geheugentraining en het laatste half uur van de middag mogen ze mozaïektekeningen inkleuren; delen zijn al ingekleurd, het gaat erom de rest precies symmetrisch na te maken. Dit sluit aan bij de eerste opdracht van de middag.

Ze hebben hard gewerkt, drie uur lang, er heeft geen geluid geklonken van 'geen zin' meer of 'ik ben moe.' Marsha: 'Ze houden ervan om vol gas te geven. En de sfeer is goed. Het is helemaal niet erg als ze iets niet snappen, ik let er juist op dat ze dat altijd laten horen.' Ze zorgt voor veel afwisseling in de opdrachten. 'Zowel het performale als het verbale komt aan bod, ze leren samenwerken en we doen creatieve opdrachten zoals een knikkerbaan bouwen, of een modeshow houden: kleding ontwerpen van krantenpapier, elkaar daarmee inpakken en een presentatie geven.'

Deelname aan het Phi Science Lab kan verschillende doelen dienen. Kennis vergaren, je capaciteiten leren kennen, gemotiveerd raken en blijven, niet meer onderpresteren, lekker filosoferen met ontwikkelingsgelijken, samenwerken en sociale vaardigheden ontwikkelen.

Marsha: 'Voor de meesten is het heel belangrijk dat ze hier ontdekken dat ze sommige dingen niet weten of kunnen. Het is interessant om te zien wat er dan gebeurt, dat hangt ook van het karakter van het kind af. De een wordt boos, de ander raakt in paniek of reageert juist laconiek. Het kan echt een levensles zijn om de grenzen van je capaciteiten te ontdekken.'

Ook het sociale aspect is heel belangrijk. 'Ik zie dat ze het fijn vinden dat ze elkaar niet uitlachen, dat ze mogen zijn wie ze zijn, of eindeloos over hun interesses kunnen doorpraten.' Met het EQ babbelspel bespreken ze graag kwesties waar ze mee zitten, bijvoorbeeld dat ze klasgenootjes soms onbetrouwbaar vinden. Marsha: 'Ik geef ook ruimte aan hun gevoelsleven, we moeten niet alleen cognitief bezig zijn.'